Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer”, Academia Română

Asociaţia de Cercetări Multidisciplinare pentru Sănătate

Workshop

Prevenţia, promovarea și intervenția pentru sănătatea psihică și fizică,

Editia III

19 ianuarie 2024

Comportamentele alimentare familiale si importanta lor in terapia copilului cu autism

Dr. Petre Lacramioara, Dr. Stan Cristina,
Dr. Neagu Alexandra, Dr. Milici Nicoleta

Ce este autismul?

Autismul este o tulburare de neurodezvoltare ce are drept manifestari deficiente la nivelul comunicarii/ socializarii si comportamente si interese repetitive.

Practic, nu exista un singur autism ci o combinatie uriasa de simptome si caracteristici, de arii de dezvoltare afectate mai mult sau mai putin, de factori de mediu si genetici.

Ce este autismul?

Sau, prin vorbele unui savant autist, autismul este o forma diferita de cunoastere si perceptie.

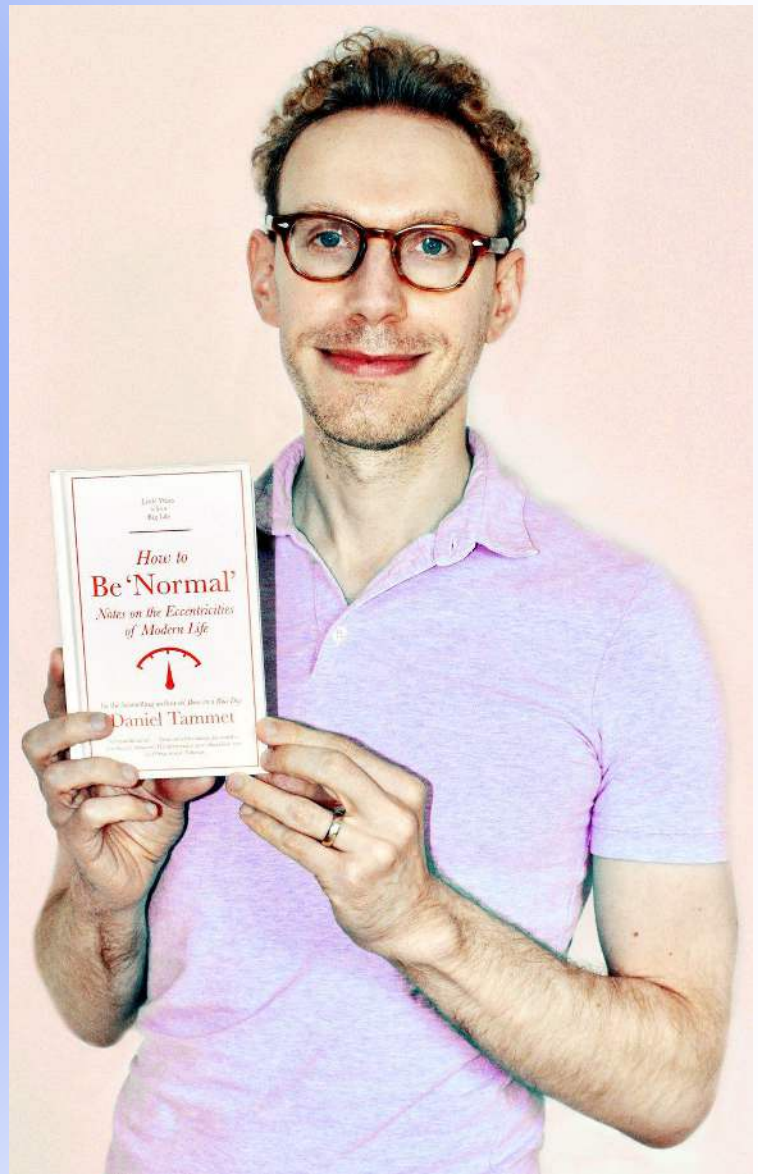

Ce este autismul?

Autismul se poate manifesta prin dificultati de socializare, lipsa contactului vizual, absenta limbajului verbal, comportamente stereotipe (fluturat din maini, repetarea unor fraze fara context, etc.), gandire inflexibila, absenta teoriei mintii, tulburari de memorie, coeficient de inteligenta scazut.

Sau….

Ce este autismul?

Autismul se poate manifesta prin:
-sinestezie (perceptii senzoriale combinate ex. sa vezi culori sau forme cand auzi sunete);

- auz perfect (sa stii pentru orice sunet auzi exact ce nota este)
- capacitate de realiza în minte calcule complicate;
- capacitatea de a desena din memorie un oras ca New York;
- capacitatea de a memora si reciti timp de cateva ore, cateva mii de zecimale ale lui π.
- de a invata zece limbi straine, de a scrie carti, de a fi prezentator la radio, de a fi unul dintre cei mai buni actori, de a avea un IQ foarte mare

Comportamentele alimentare

Perceptia si gandirea diferita, precum si o serie de afectiuni medicale asociate adesea autismului, determina aparitia unei relatii specifice cu alimentatia si comportamentele alimentare.

Comportamentele alimentare

-Sunt printre cele mai dificile comportamente ce trebuie tratate:

-Sunt extrem de variate

-Depind de multi factori

-Necesita interventii complexe pe mai multe arii de dezvoltare

Actul alimentar stimuleaza mai multe simturi in acelasi timp:

- **vaz**: culori, forme, prezentare, locatie
- **miros**: mirosuri combinate ale alimentului, mirosul ambiental, mirosul persoanei de langa
- **tactil**: texturi diferite, temperatura
- **auz**: plescait, crantanit, sunete ambientale
- **gust**: gusturi combinate, arome puternice

Raspunsul copilului la aceasta stimulare senzoriala depinde de:

- nivelul de afectare;
- sensibilitatea senzoriala;
- dezvoltarea cognitiva;
- capacitatea de autocontrol.

Comportamente alimentare familiale

Depind de o anumita cultura sau uneori sunt multiculturale.

Familia raspunde la comportamentele alimentare ale copilului, iar copilul raspunde la comportamentele alimentare ale familiei.

Comportamente alimentare familiale

-Sunt traditionale, moderne, relaxate sau restrictive:

-cand mancam? - la ora 5 sau cand vrea fiecare;

-unde mancam? - la bucatarie sau in dormitor, in pat, la tv;

-ce mancam?- mancare vegetariana, organica sau fast food;

Comportamente alimentare familiale

-cum mancam? - cu mana de pe o frunza de banan sau la masa cu tacamuri speciale pentru fiecare fel;

- cu cine mancam? - cu toata familia sau fiecare separat.

Comportamentele familiale

1. La masa!

Opreste-te si vino la masa acum!

sau

Hai sa mananci! Te rooog! Bine, hai ca te mai las putin! Poti sa iei masinuta cu tine la masa! Sau mai bine hai ca vin eu si iti dau sa mananci aici!

Consecinte

Copilul aude dar executa cu dificultate.

Refuza sa vina sau trage de timp.

Asteapta sa fie rugat sau recompensat.

Amana pana cand parintele cedeaza si vine el cu farfuria.

Comportament alternativ adecvat. Prompt temporal

La masa!

1. In curand vom lua masa. Dupa ce se termina filmul/termini de desenat/te rog sa strangi jucariile si sa te speli pe maini!
2. Esti gata? Peste 15 minute vom manca. (Ma ajuti sa pun farfuriile?)
3. E gata masa. In 5 minute mancam. (Aduci tu servetelele?)
4. Te rog, aseaza-te la masa!

Comportamentele familiale

2. Hai sa iti dea mami sa papi!

Copilul nu stie/ nu poate/ e prea mic/ e prea slab/ e bolnav/ e autist/ face mizerie/ daca stau dupa el ne apuca noaptea/ trebuie sa ajungem la terapie.

Consecinte

Neputinta invatata

Comportament adecvat

Hai sa mancam!

Te ajut eu, dar urmatoarea lingurita o iei cu manuta ta!

Tu o lingurita, eu o lingurita!

Eu iti dau tie sa mananci si tu imi dai mie!

Uite, eu mananc din farfuria mea si tu din a ta!

Comportamentele familiale

3. Nu pune mana, te murdaresti!

Copilul nu este lasat sa atinga mancarea, sa se joace cu ea, sa manance cu mana, sa se joace cu lingurita. Orice pata este stearsa cu insistenta si rapiditate.

Consecinte

Copilul nu are experientele senzoriale necesare, dezvolta hipersensibilitate si dificultate de adaptare la stimuli senzitivi, uneori chiar teama de alimente, pete, mancare.

Comportament adecvat

Copilul are voie sa atinga mancarea, sa manance cu mana, sa se joace cu mancarea chiar in contexte ce nu au legatura cu mancatul.

ex. ne jucam cu o portocala in loc de minge si o rulam de la unul la altul, pentru ca mirosul, atingerea, greutatea unei portocale sunt specifice.

Implicarea copilului in activitati de pregatire a mesei

ex. facem clatite, rupem frunzele de salata pentru salata, etc.

Comportamentele familiale

4. Mananca tot!

Copilul este fortat sa manance si ultima lingurita, cantitati prea mari de mancare de teama ca “va slabi copilul”, “nu mananca suficient”, “o sa moara de foame”.

Consecinte

Copilul refuza sa vina la masa, sa inghita, sa mestece, sa manance singur

Actul alimentar ii creeaza repulsie, stare de greata/voma, anxietate, frica

Trece peste senzatia de satietate si in timp nu va mai stii cand sa se opreasca.

Comportament adecvat

-Inceperea unui jurnal alimentar zilnic, cu alimentele si cantitatile mancate de copil la fiecare masa.

Constientizarea senzatiilor de foame, sete, satietate si respectarea lor.

Comportamentele familiale

5. Adu tableta ca sa ii dau copilului sa manance!

Consecinte

Copilul mananca doar cu recompensa, doar la tv/tableta.

Devine furios si refuza hrana in lipsa recompensei.

Prelungeste timpul de mancat, care pentru el este timp de tableta/desene animate.

Comportament adecvat

Recompensarea comportamentelor de masa adecvate prin alimente preferate sau laude (nu tablete, tv sau mers in parc)

Comportamentele familiale

6. Mancare pasata/fara gust.

De teama ca nu are destule proteine, vitamine si minerale in dieta, mancarea copilului este de multe ori un terci de legume combinate fara niciun gust.

Consecinte

Copilul nu cunoaste gusturile alimentelor separate

Nu simte gusturi, texturi, mirosuri diferite pentru a-si forma o paleta de reactii proprii adecvate la acestea.

Comportament adecvat

Astazi mancam bucatele mici, mici de castravete/rosii/cartofi/carnita, etc.

Ciocolata este dulce. Biscuitele acesta este sarat. Lamaia este acra. etc.

Musca. Mesteca. Inghite.

Comportamentele familiale

7. Eu stiu mai bine cand iti e foame, cat trebuie sa mananci, ce trebuie sa mananci, cand trebuie sa te opresti!

Consecinte

Copilul nu stie cand ii e foame.

Cand s-a saturat.

Ce gust ii place.

Nu are dreptul de a spune nu (chiar daca o face, nu este ascultat).

Nu isi cunoaste propriile senzatii corporale si nu stie ce actiune ar fi necesara.

Comportament adecvat

Daca iti chioraie burtica inseamna ca iti e foame!

Daca ai mancat, probabil ca acum iti e sete!

Vrei castravete sau ardei?

Daca nu mai vrei, inseamna ca te-ai saturat!

Concluzii

Familia are un rol crucial in reglarea comportamentelor alimentare.

Terapeutii pot rezolva punctual anumite tulburari (suprasenzitivitatea, raspunsul la stimuli multipli, asteptarea, mersul la cumparaturi sau la restaurant, etc.) dar familia va trebui sa generalizeze acele abilitati, sa le integreze in propriul context pentru ca atat copilul, cat si familia, sa functioneze la parametrii adecvati.

Concluzii

Autismul nu trebuie sa fie o bariera. Plecand de la ce poate face copilul, pas cu pas, trebuie sa dezvoltam comportamentele alimentare adecvate care sunt abilitati de viata foarte importante, de care depinde viata sociala, biologica si academica a acestuia.

Vă mulțumesc.